

Załączniki

Załącznik 1. Podstawowe dane statystyczne o państwach europejskich

Państwo	Liczba ludności (w tys. osób)	Przyrost naturalny	Przestrzeń (w tys. km ²)	PKB (w mld USD)	PKB /osobę (w USD)	Export (w mld USD)	Import (w mld USD)	Główni partnerzy w eksporcie	Główni partnerzy w imporcie	PKB na obronność (2019)	Zamieszkane narodowości
Państwa V4 razem	64 341	-0,09% (średnia czterech państwa)	531,882	525,225 (średnia czterech państwa)	32 950 (średnia czterech państwa)	722,1 (suma czterech państw)	658,65 (suma czterech państw)	Niemcy 27% (średnia czterech państwa).	Niemcy 25,75% (średnia czterech państwa).	1,7% (średnia ważona wobec ludności)	-
Polska	38 200	-0,23%	312,68	1 223 (progn. 2020)	32 200 (progn. 2020)	333,5 (progn. 2020)	292,4 (progn. 2020)	Niemcy (27%), Czechy (6%), Wielka Brytania (6%), Francja (6%), Włochy (5%).	Niemcy (25%), Chiny (10%), Holandia (5%), Włochy (5%).	2%	Polacy 96,9%, Ślązacy 1,4%.
Węgry	9 700	-0,29%	93,03	302,3 (progn. 2020)	31 000 (progn. 2020)	123,8 (progn. 2020)	120,3 (progn. 2020)	Niemcy (27%), Rumunia (5%), Włochy (5%), Słowacja (5%).	Niemcy (25%), Austria (6%), Chiny (6%), Polska (6%), Słowacja (5%), Holandia (5%), Czechy (5%), Włochy (5%).	1,2%	Węgrzy 85,6%, Romowie (3,2%), Niemcy (1,9%).
Czechy	10 700	0,1%	78,867	410 (progn. 2020)	38 300 (progn. 2020)	174,9 (progn. 2019)	158 (progn. 2020)	Niemcy (31%), Słowacja (7%), Polska (6%), Francja (5%).	Niemcy (27%), Chiny (12%), Polska (9%), Słowacja (5%).	1,2 %	(progn. 2011) Czesi 64,3%, Morawianie 5%, Słowacy 1,4%.

Państwo	Liczba ludności (w tys. osób)	Przyrost naturalny	Przestrzeń (w tys. km ²)	PKB (w mld USD)	PKB /osobę (w USD)	Export (w mld USD)	Import (w mld USD)	Główni partnerzy w eksporcie	Główni partnerzy w imporcie	PKB na obronność (2019)	Zamieszkane narodowości
Słowacja	5 441	-0,05%	47,035	165,6 (progn. 2020)	30 300 (progn. 2020)	89,9 (progn. 2020)	87,95 (progn. 2020)	Niemcy (22%), Czechy (11%), Polska (7%), Węgry (6%), Wielka Brytania (5%).	Niemcy (18%), Czechy (18%), Polska (8%), Węgry (7%), Rosja (5%).	1,8 %	(progn. 2011) Słowacy 80,7%, Węgrzy (8,5%), Romowie (2%).
Członkowie UE i NATO											
Grecja	10 607	-0,31%	131,96	299,3 (progn. 2017)	27 800 (progn. 2017)	31,54 (progn. 2017)	52,57 (progn. 2017)	Włochy (10,6%), Niemcy (7,1%), Turcja (6,8%), Cypr (6,5%), Bułgaria (4,9%).	Niemcy (10,4%), Włochy (8,2%), Rosja (6,8%), Irak (6,3%), Południowa Korea (6,1%), Chiny (5,4%).	2,6%	(progn. 2011) Grecy 91,6%, Albańczycy (4,4%).
Estonia	1 240	-0,6%	45,23	41,65 (progn. 2017)	31 700 (progn. 2017)	13,44 (progn. 2017)	14,42 (progn. 2017)	Finlandia (16,2%), Szwecja (13,5%), Łotwa (9,2%), Rosja (7,3%), Niemcy (6,9%).	Finlandia (14%), Niemcy (10,7%), Litwa (8,9%), Szwecja (8,5%), Łotwa (8,2%), Polska (7,2%), Rosja (6,7%).	2,1%	Estończycy 68,7%, Rosjanie 24,8%, Ukraińcy 1,7%.
Litwa	2 700	-1,13%	65,3	91,47 (progn. 2017)	32 400 (progn. 2017)	29,12 (progn. 2017)	31,56 (progn. 2017)	Rosja (15%), Łotwa (9,9%), Polska (8,1%), Niemcy (7,3%), USA (5,2%).	Rosja (13%), Niemcy (12,3%), Polska (10,6%), Łotwa (7,1%), Włochy (5,2%).	2%	Litwini 82%, Rosjanie 8%, Polacy 5,6%.
Łotwa	1 880	-1,12%	64,59	54,02 (progn. 2017)	27 700 (progn. 2017)	12,84 (progn. 2017)	15,79 (progn. 2017)	Litwa (15,8%), Rosja (14%), Estonia (10,9%), Niemcy (6,9%), Szwecja (5,7%), Polska (4,3%).	Litwa (17,6%), Niemcy (11,7%), Polska (8,7%), Estonia (7,6%), Rosja (7,1).	2%	Łotysze 62,2%, Rosjanie 25,2%, Białorusini 3,2%, Ukraińcy 2,2%, Polacy 2,1%.

Państwo	Liczba ludności (w tys. osób)	Przyrost naturalny	Przestrzeń (w tys. km ²)	PKB (w mld USD)	PKB /osobę (w USD)	Export (w mld USD)	Import (w mld USD)	Główni partnerzy w eksporcie	Główni partnerzy w imporcie	PKB na obronność (2019)	Zamieszkanec narodowości
Bułgaria	6 967	-0,65%	110,88	153,5 (progn. 2011)	21 800 (progn. 2011)	29,08	31,43	Niemcy (13,5%), Włochy (8,3%), Rumunia (8,2%), Turcja (7,7%), Grecja (6,5%).	Niemcy (12,3%), Rosja (10,3%), Włochy (7,3%), Rumunia (7,1%), Turcja (6,2%).	3,2%	(progn. 2011) Bułgarzy 76,9%, Turcy (8%), Romowie (4,4%).
Rumunia	21 302	-0,37%	238,39	483,4 (progn. 2017)	24 600 (progn. 2017)	64,58 (progn. 2017)	78,12 (progn. 2017)	Niemcy (23%), Włochy (11,2%), Francja (6,8%), Węgry (4,7%).	Niemcy (20%), Włochy 10%, Węgry (7,5%), Polska (5,5%), Francja (5,3%), Chiny (5%).	2%	(progn. 2011) Rumuni 85,4%, Węgrzy 6,3%, Romowie 3,1%.
Niemcy	80 500	-0,17%	357,02	4 400 (2018)	53 209 (2018)	1560 (2018)	1240 (2018)	USA (8,7%), Francja (8%), Chiny (7,1%), Holandia (6,4%), Włochy (5,1%), Austria (4,8%), Polska (4,8%).	Holandia (13,2%), Chiny (6,9%), Francja (6,4%), Belgia (6%), Włochy (5,6%), Polska (5,5%), Czechy (4,8%).	1,3%	Niemcy (87,2%), Turcy (1,8%), Polacy (1%), Syryjczycy (1%).
Holandia	17 200	0,38%	43,54	924,4 (progn. 2017)	53 900 (progn. 2017)	555,6 (progn. 2017)	453,8 (progn. 2017)	Niemcy (24,2%), Belgia (10,7%), Wielka Brytania (8,8%), Francja (8,8%).	Chiny (16,4%), Niemcy (15,3%), Belgia (8,5%), USA (6,9%), Wielka Brytania (5,1%), Rosja (4,3%).	1,3%	-
Francja	49 300	0,73%	551,5 (bez archipelagii)	2 832 (progn. 2020)	42 000 (progn. 2020)	746,9 (progn. 2020)	803,7 (progn. 2020)	Niemcy (14,8%), Hiszpania (7,7%), Włochy (7,5%), USA (7,2%), Belgia (7%), Wielka Brytania (6,7%).	Niemcy (18,5%), Belgia (10,2%), Holandia (8,3%), Włochy (7,9%), Hiszpania (7,1%), Wielka Brytania (5,3%).	1,9%	-

Państwo	Liczba ludności (w tys. osób)	Przyrost naturalny	Przestrzeń (w tys. km ²)	PKB (w mld USD)	PKB /osobę (w USD)	Export (w mld USD)	Import (w mld USD)	Główni partnerzy w eksporcie	Główni partnerzy w imporcie	PKB na obronność (2019)	Zamieszkanec narodowości
Belgia	11 600	0,67%	30,528	529,2 (progn. 2017)	46 600 (progn. 2017)	300,8 (progn. 2017)	300,4 (progn. 2017)	Niemcy (16,6%), Francja (14,9%), Holandia (12%), Wielka Brytania (8,4%).	Holandia (17,3%), Niemcy (13,8%), Francja (9,5%), USA (7,1%).	0,9%	(progn. 2011) Belgowie 75%, Włosi 4,1%, Marokańczycy 3,7%, Francuzi 2,4%, Turcy 2%.
Chorwacja	4 300	-0,51%	56,594	102,1 (progn. 2017)	24 700 (progn. 2017)	13,15 (progn. 2017)	22,34 (progn. 2017)	Włochy (13,4%), Niemcy (12,2%), Słowenia (10,6%), Bośnia i Hercegowina (9,8%), Austria (6,2%).	Niemcy (15,7%), Włochy (12,9%), Słowenia (10,7%), Węgry (7,5%), Austria (7,5%).	1,7%	(progn. 2011) Chorwaci 90,4%, Serbowie 4,4%.
Słowenia	2 102	0,01%	20,27	71,23 (progn. 2017)	34 500 (progn. 2017)	32,14 (progn. 2017)	30,38 (progn. 2017)	Niemcy (18,9%), Włochy (10,7%), Austria (7,4%), Chorwacja (7,1%), Francja (4,8%), Polska (4,2%), Węgry (4,2%).	Niemcy (16,5%), Włochy (13,5%), Austria (9,3%), Turcja (5,8%), Chorwacja (4,8%), Chiny (4,5%).	1,1%	Słoweńcy 91,1%, Serbowie i Chorwaci 4,5%.
Hiszpania	49 300	0,73%	505,37	1 778 (progn. 2017)	20 900 (progn. 2017)	313,7 (progn. 2017)	338,6 (progn. 2017)	Francja (15,1%), Niemcy (11,3%), Włochy (7,8%), Portugalia (7,1%), Wielka Brytania (6,9%), USA (4,4%).	Niemcy (14,2%), Francja (11,9%), Chiny (6,9%), Włochy (6,8%).	1,2%	(progn. 2018) Hiszpanie (86,4%), Marokańczycy (1,8%), Rumuni (1,3%).

Państwo	Liczba ludności (w tys. osób)	Przyrost naturalny	Przestrzeń (w tys. km ²)	PKB (w mld USD)	PKB /osobę (w USD)	Export (w mld USD)	Import (w mld USD)	Główni partnerzy w eksporcie	Główni partnerzy w imporcie	PKB na obronność (2019)	Zamieszkane narodowości
Portugalia	10 400	-0,27%	90,09	314,1 (progn. 2017)	30 500 (progn. 2017)	61 (progn. 2017)	74,73 (progn. 2017)	Hiszpania (25,2%), Francja (12,5%), Niemcy (11,3%), Wielka Brytania (6,6%), USA (5,2%).	Hiszpania (32%), Niemcy (13,7%), Francja (7,4%), Włochy (5,5%).	1,9%	-
Włochy	62 200	0,16%	301,34	2 317 (progn. 2017)	38 200 (progn. 2017)	496,3 (progn. 2017)	432,9 (progn. 2017)	Niemcy (12,5%), Francja (10,3%), USA (9%), Hiszpania (5,2%), Wielka Brytania (5,2%).	Niemcy (16,3%), Francja (8,8%), Chiny (7,1%), Holandia (5,6%).	1,4%	-
Dania	5 800	0,59%	43,094	287,8 (progn. 2017)	50 100 (progn. 2017)	113,6 (progn. 2017)	94 ,93 (progn. 2017)	Niemcy (15,5%), Szwecja (11,6%), Wielka Brytania (8,2%), USA (7,5%), Norwegia (6%), Chiny (4,4%).	Niemcy (21,3%), Szwecja (11,9%), Holandia (7,8%), Chiny (7,1%), Norwegia (6,3%), Polska (4%).	1,3%	(progn. 2017) Duńczycy 86,3%, Turcy 1,1%.

Państwo	Liczba ludności (w tys. osób)	Przyrost naturalny	Przestrzeń (w tys. km ²)	PKB (w mld USD)	PKB /osobę (w USD)	Export (w mld USD)	Import (w mld USD)	Główni partnerzy w eksporcie	Główni partnerzy w imporcie	PKB na obronność (2019)	Zamieszkanec narodowości
Państwa należące do NATO nienależące do UE											
Wielka Brytania	65 100	0,51%	243,610	2 920 (progn. 2017)	44 300 (progn. 2017)	441,2 (progn. 2017)	615,9 (progn. 2017)	USA (13,2%), Niemcy (10,5%), Francja (7,4%), Holandia (6,2%), Irlandia (5,6%), Chiny (4,8%).	Niemcy (13,7%), USA (9,5%), Chiny (9,3%), Holandia (8%), Francja (5,4%).	1,7%	-
Norwegia	5 400	0,94%	323,8	381,2 (progn. 2017)	72 100 (progn. 2017)	102,8 (progn. 2017)	95,06 (progn. 2017)	Wielka Brytania (21,1%), Niemcy (15,5%), Holandia (9,9%), Szwecja (6,6%), Francja (6,4%).	Szwecja (11,4%), Niemcy (11%), Chiny (9,8%), USA (6,8%), Południowa Korea (6,7%).	1,7%	(progn. 2017) Norwegowie 83,2%.
Państwa należące do UE nienależące do NATO											
Finlandia	5 500	0,33%	338,145	244,9 (progn. 2017)	44 500 (progn. 2017)	63,78 (progn. 2017)	65,26 (progn. 2017)	Niemcy (14,2%), Szwecja (10,1%), USA (7%), Holandia (6,8%), Chiny (5,7%), Rosja (5,7%).	Niemcy (17,7%), Szwecja (15,8%), Rosja (13,1%), Holandia (8,7%).	1,5%	(progn. 2017) Finlandczycy 87,9%, Szwedzi 5,2%, Rosjanie 1,4%.

Państwo	Liczba ludności (w tys. osób)	Przyrost naturalny	Przestrzeń (w tys. km ²)	PKB (w mld USD)	PKB /osobę (w USD)	Export (w mld USD)	Import (w mld USD)	Główni partnerzy w eksporcie	Główni partnerzy w imporcie	PKB na obronność (2019)	Zamieszkanec narodowości
Szwecja	10 000	0,8%	450,3	518 (progn. 2017)	51 200 (progn. 2017)	165,6 (progn. 2017)	153,2 (progn. 2017)	Niemcy (11%), Norwegia (10,2%), Finlandia (6,9%), USA (6,9%), Dania (6,9%).	Niemcy (18,7%), Holandia (8,9%), Norwegia (7,7%), Dania (7,2%), Chiny (5,5%).	1,1%	(progn. 2017) Szwedzi 81,5%, Syryjczycy 1,7%, Finowie (1,5%), Irakijczycy (1,4%).
Austria	8 800	0,42%	83,871	491 (progn. 2018)	56 917 (progn. 2018)	184,8 (progn. 2018)	193,7 (progn. 2018)	Niemcy (29,4%), USA (6,3%), Włochy (6,3%), Słowacja (4,7%).	Niemcy (40,7%), Włochy (6%), Czechy (4,5%), Holandia (4,4%).	0,7%	(2018) Austriacy 80,8%, Niemcy 2,6%, Bośniacy 1,9%, Turcy 1,8%, Serbowie 1,6%.
Państwa nienależące do UE i NATO											
Białoruś	9 530	-0,24%	207,6	179,4	18 900	28,65 (progn. 2017)	31,58 (progn. 2017)	Rosja (43,9%), Ukraina (11,5%), Wielka Brytania (8,2%).	Rosja (57,2%), Chiny (8%), Niemcy (5,1%).	1,2%	(progn. 2009) Białorusini 83,7%, Rosjanie 8,3%, Polacy 3,1%, Ukraińcy 1,7%.
Ukraina	44 000	0,04%	603,55	369,6 (progn. 2017)	8 800 (progn. 2017)	39,69 (progn. 2017)	49,06 (progn. 2017)	Rosja (9,2%), Polska (6,5%), Turcja (5,6%), Indie (5,5%), Włochy (5,2%), Chiny (4,6%), Niemcy (4,3%).	Rosja (14,5%), Chiny (11,3%), Niemcy (11,2%), Polska (7%), Białoruś (6,7%), USA (5,1%).	3,4%	(progn. 2001) Ukraińcy 77,8%, Rosjanie 17,3%.

Państwo	Liczba ludności (w tys. osób)	Przyrost naturalny	Przestrzeń (w tys. km ²)	PKB (w mld USD)	PKB /osobę (w USD)	Export (w mld USD)	Import (w mld USD)	Główni partnerzy w eksporcie	Główni partnerzy w imporcie	PKB na obronność (2019)	Zamieszkanec narodowości
Rosja	142 100	-0,11%	17 098,242	4 016 (progn. 2017)	27 900 (progn. 2017)	353 (progn. 2017)	238 (progn. 2017)	Chiny (10,9%), Holandia (10%), Niemcy (7,1%), Białoruś (5,1%), Turcja (4,9%).	Chiny (21,2%), Niemcy (10,7%), USA (5,6%), Białoruś (5%), Włochy (4,5%), Francja (4,2%).	3,9%	(progn. 2010) 77,7%, Tatarzy 3,7%, Ukraińcy (1,4%).
Serbia	7 012	-0,47%	77,47	105,7 (progn. 2017)	15 100 (progn. 2017)	15,92 (progn. 2017)	20,44 (progn. 2017)	Włochy (13,5%), Niemcy (12,8%), Bośnia i Hercegowina (8,2%), Rosja (6%), Rumunia (4,9%).	Niemcy (12,7%), Włochy (10%), Chiny (8,2%), Rosja (7,3%), Węgry (4,9%), Polska (4,1%).	2,2%	Serbowie 83,3%, Węgrzy 3,5%, Romowie 2,1%, Bośniacy 2%.

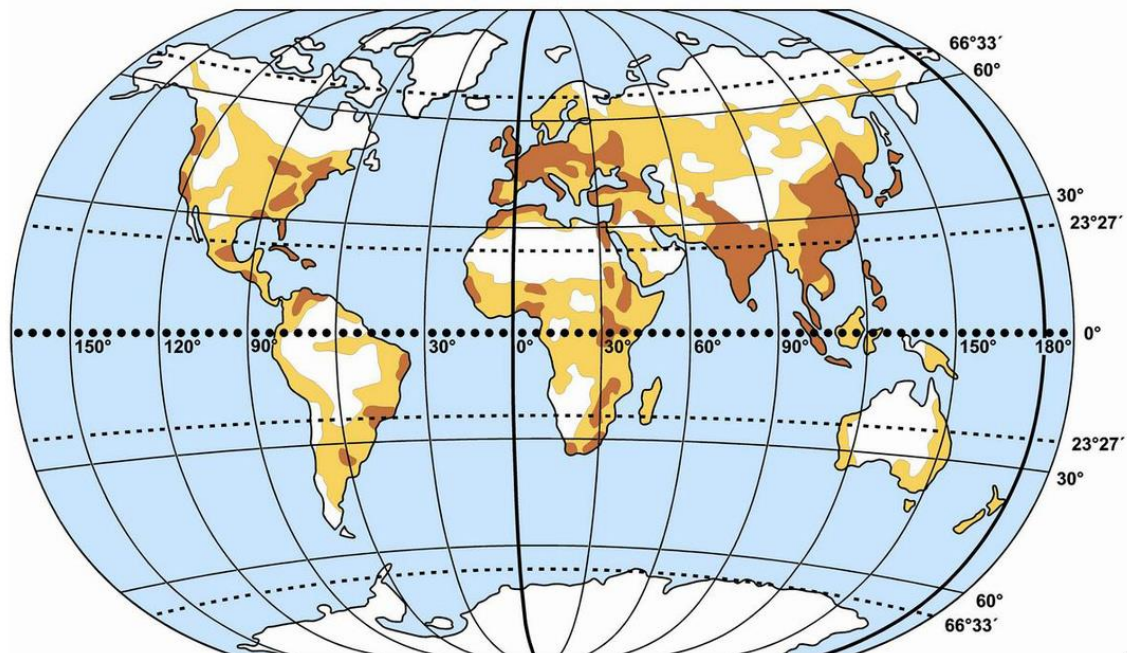
Praca własna na podstawie danych CIA z The World Factbook, <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/fields/281.html>, [dostęp: 16.05.2020]; SIPRI o budżecie obronnym, ze strony <https://www.sipri.org/databases/milex>, [dostęp: 16.05.2020].

Załącznik 2. Gęstość zaludnienia Ziemi

GĘSTOŚĆ ZALUDNIENIA
skala 1: 90 000 000

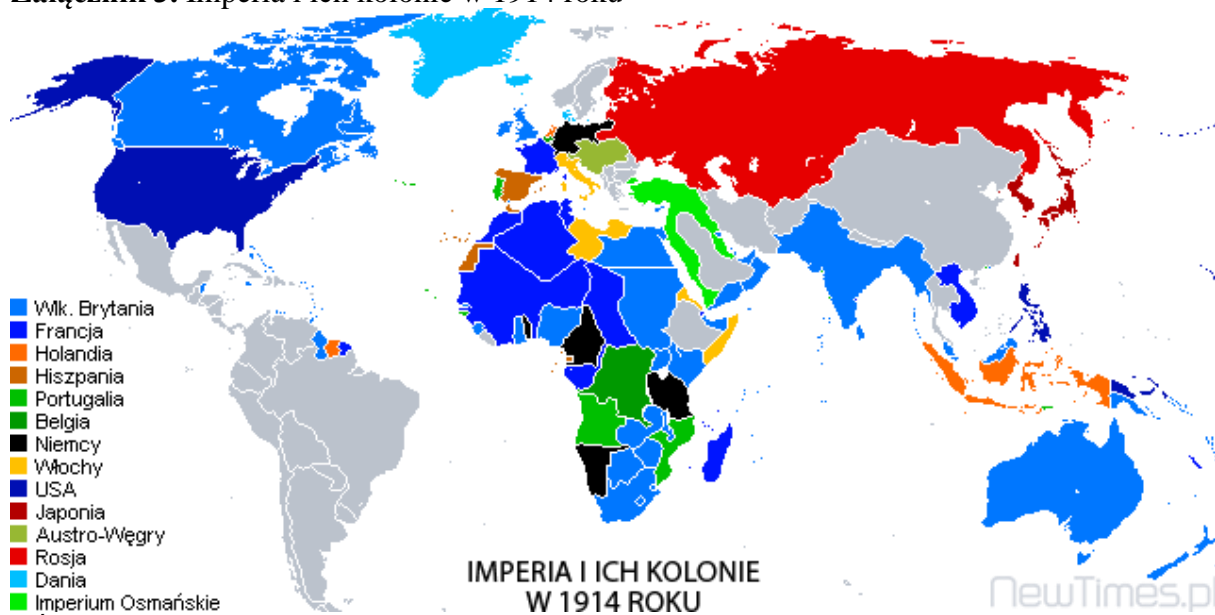
- obszary gęsto zaludnione
- obszary średnio zaludnione
- obszary słabo zaludnione i bezludne

14

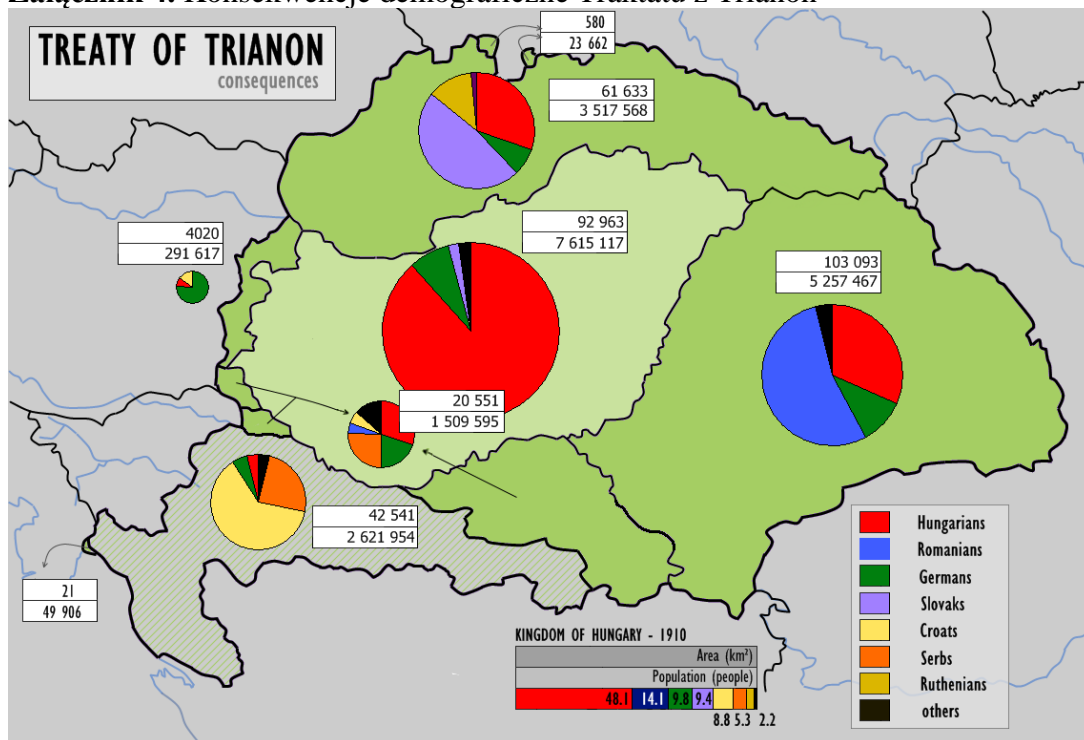
Źródło: https://tyflomapy.pl/14_Gestosc_zaludnienia.html, [dostęp: 22.04.2020].

Załącznik 3. Imperia i ich kolonie w 1914 roku

Źródło: *I wojna światowa: zachód Zachodu. Początek końca Europy* ze strony <https://poltimes.pl/i-wojna-swiatowa-zachod-zachodu-poczatek-konca-europy/>, [dostęp: 22.04.2020].

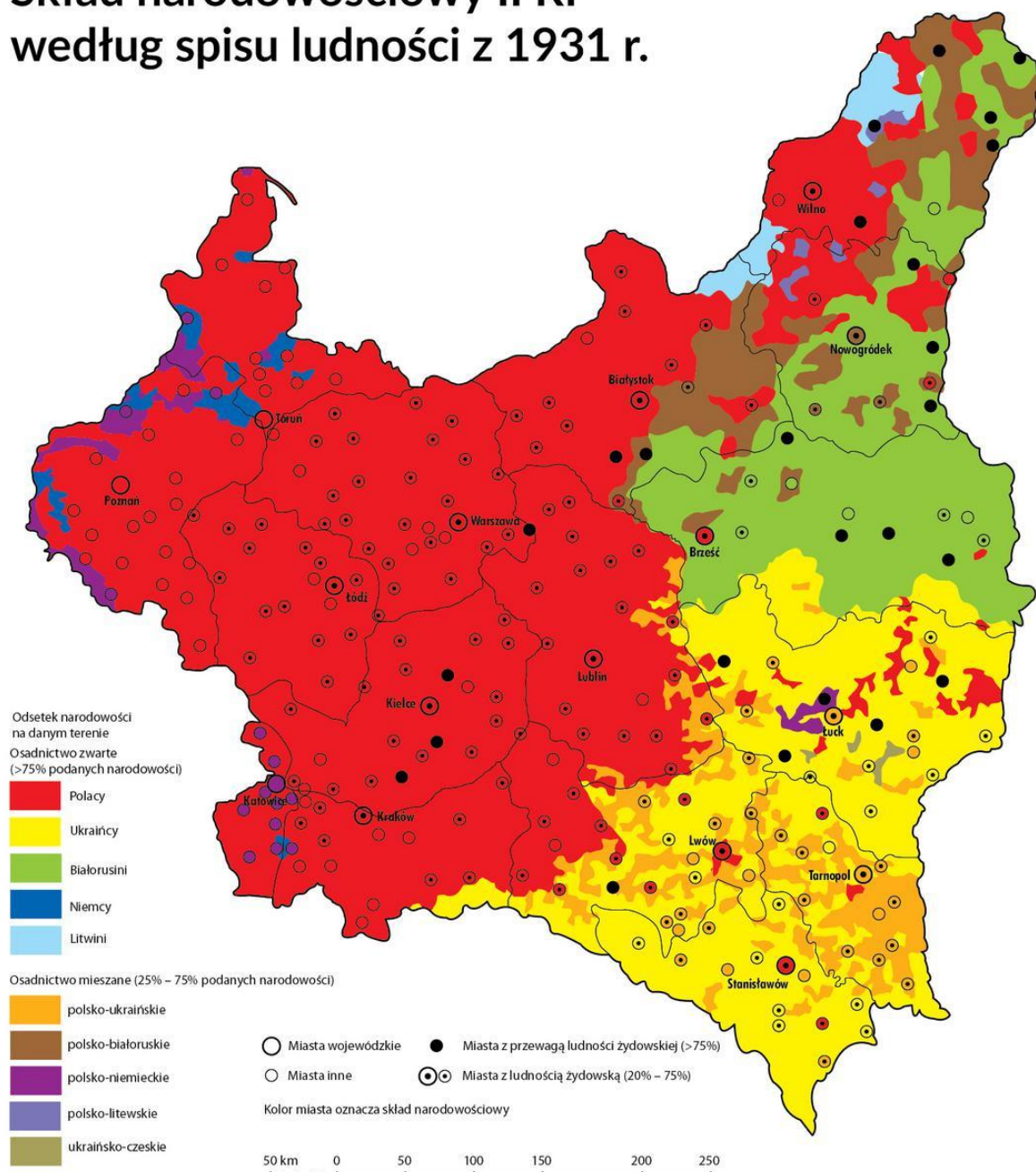
Załącznik 4. Konsekwencje demograficzne Traktatu z Trianon

Źródło: <https://szekelyfold.ma/uploads/trianon-utan-most.jpg>, [dostęp: 06.05.2020].

Załącznik 5. Skład narodowościowy II RP według spisu ludności z 1931 r.

Skład narodowościowy II RP według spisu ludności z 1931 r.

<http://Polska1918-89.pl>

Źródło: <https://www.polska1918-89.pl/spoleczenstwo-ii-rzeczypospolitej,22.html>,
[dostęp: 06.05.2020].

Załącznik 6. Obroty handlu zagranicznego Węgier w mln euro według grup krajów

Rok	UE (28 krajów)	Spoza Europy			Suma obrotów handlu zagranicznego*
		Kraje europejskie spoza UE	Kraje azjatyckie	Kraje amerykańskie	
Import					
2016	65 057	5 737	10 028	2 296	83 264
2017	70 997	7 572	11 272	2 443	92 603
2018	75 086	8 409	13 244	2 251	99 335
2019	77 425	8 792	15 473	2 659	104 349
2020	69 881**	8 300	17 720	2 424	98 325
Eksport					
2016	73 930	7 791	5 403	5 403	92 990
2017	80 107	8 943	5 868	4 539	100 681
2018	84 690	8 921	5 329	4 546	104 854
2019	88 296	9 781	5 038	4 620	107 735
2020	80 734**	12 774	5 480	4 448	103 436

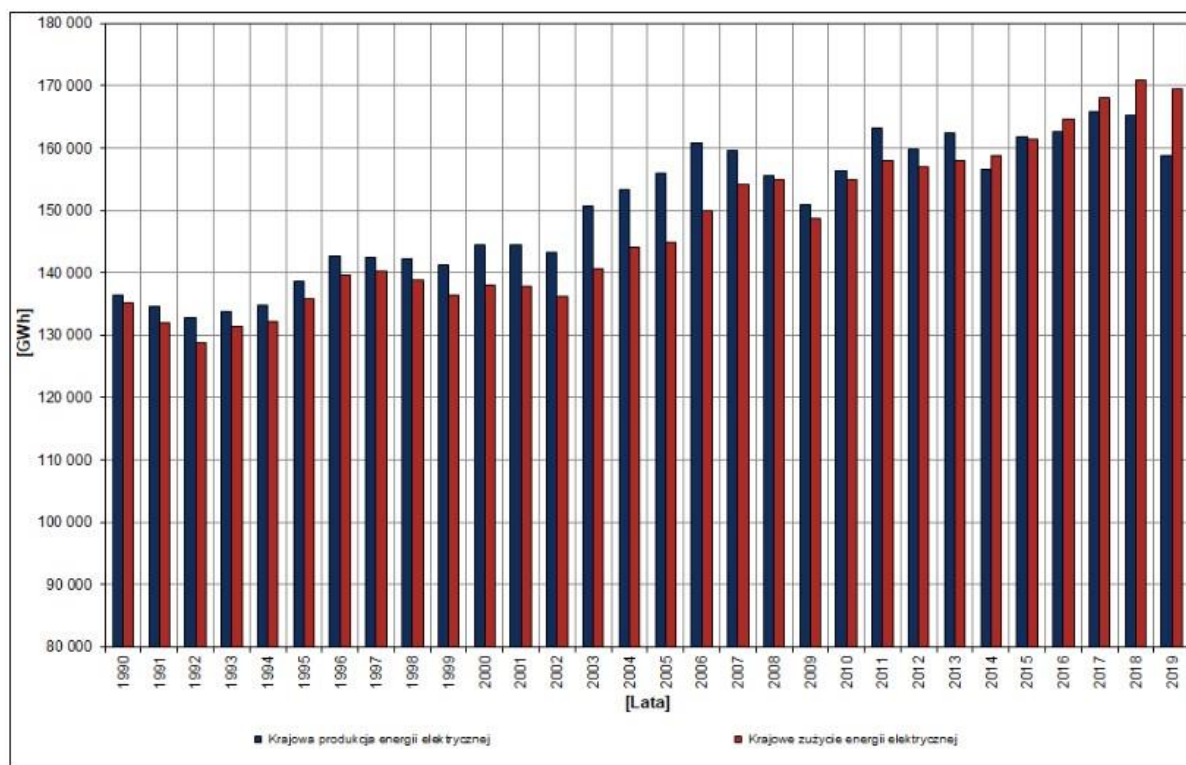
*Suma obrotów wraz z krajów afrykańskich i z Australii.

** UE (27 krajów)

Praca własna na podstawie dan statystycznych ze strony

https://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qkt009.html, [dostęp: 24.10.2021].

Załącznik 7. Krajowa produkcja i zużycie energii elektrycznej w latach 1990–2019

Źródło: *Energetyka w Polsce w 2019 roku – mocy i produkcja energii wg danych PSE*, ze strony <https://wysokienapiecie.pl/27524-energetyka-w-polsce-w-2019-roku-moc-produkcja-energii-wg-danych-pse/>, [dostęp: 04.10.2020].

Załącznik 8. Przepływy rzeczywiste z poszczególnymi krajami w 2019 roku [GWh]

Lp.	Wyszczególnienie	Pobór	Oddanie	Saldo
1.	Białoruś	0,0	0,0	0,0
2.	Czechy	1 022,1	3 407,6	-2 385,5
3.	Litwa	2 280,4	384,7	1 895,7
4.	Niemcy	10 085,7	19,7	10 066,0
5.	Słowacja	26,8	3 244,9	-3 218,1
6.	Szwecja	3 077,2	188,4	2 888,7
7.	Ukraina	1 376,8	0,0	1 376,8
8.	Razem	17 869,0	7 245,3	10 623,7

Źródło: *Energetyka w Polsce w 2019 roku – moc i produkcja energii wg danych PSE*, ze strony <https://wysokienapiecie.pl/27524-energetyka-w-polsce-w-2019-roku-moc-produkcja-energii-wg-danych-pse/>, [dostęp: 04.10.2020].

Załącznik 9. Potęga wojskowa wybranych państw w latach 1992, 2003 i 2015 (w milimetrach czyli świat=1000)

Kraj	1992		2003		2015	
	Pozycja	[mM]	Pozycja	[mM]	Pozycja	[mM]
USA	1	256,233	1	232,109	1	226,865
Chiny	3	59,763	2	85,271	2	100,120
Rosja	2	90,392	3	68,936	3	42,047
Francja	4	28,286	4	28,497	6	20,843
Niemcy	5	25,003	8	23,273	11	16,377
Polska	26	5,608	29	4,896	27	6,182
Węgry	50	2,413	60	1,542	79	0,821
Słowacja	-	b.d	77	0,776	83	0,706
Czechy	-	b.d	54	2,077	72	1,207
Rumunia	45	2,835	55	2,063	51	2,229

Praca własna na podstawie: R. Białostrórski, R. Kobryński, M. Sułek, *Potęga Państw 2017 Międzynarodowy układ sił w procesie zmian, Raport potęgometryczny*, Wyd. Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, Warszawa 2017, s. 59–62.

Załącznik 10. Kwestionariusz dla ekspertów Węgierskich i Polskich

Warszawa 12.05.2020.

SCENARIUSZ BADAŃ IDI
W GRUPIE Ekspertów
Badania realizowane w ramach projektu:
„Polska i Węgry w systemie bezpieczeństwa europejskiego”

METODA:

Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) w grupie pracowników instytucji badawczych, dyplomatów i pracowników ministerstw, czas trwania wywiadu ok. 90 min. każdy.

Poznanie opinii ekspertów na temat polityki zagranicznej Węgier oraz bezpieczeństwa europejskiego, a w szczególności:

- 1) oceny obecnej polityki zagranicznej w regionie;
- 2) oceny priorytetów strategii oraz rozwoju koncepcji polityki państw na rzecz bezpieczeństwa w regionie i Europie;
- 3) oceny przydatności strategii oraz koncepcji polityki zagranicznej Węgier w realiach społeczności międzynarodowej, wśród ekspertów i pracowników dyplomacji;
- 4) oceny efektywności projektów rozwijania potencjału politycznego Węgier;
- 5) opinie na temat współczesnej sytuacji politycznej w kraju, a także ich wpływ na bezpieczeństwo europejskie;
- 6) oceny efektywności polityki zagranicznej Węgier i jej roli na bezpieczeństwo europejskie;
- 7) oceny efektywności polityki zagranicznej Węgier na arenie międzynarodowej.

I. WPROWADZENIE

⊕ 5 min.

- *przedstawienie doktoranta oraz cele badania – zebranie informacji na temat Węgier w systemie bezpieczeństwa europejskiego;*
- *prośba o zgodę na nagrywanie wywiadu na dyktafon.*

II. WSTĘP – Informacje o instytucji i ekspercie

⊕ 5 min. / 10 min.

Cele:

- *zebranie podstawowych informacji na temat polityki zagranicznej, bezpieczeństwa europejskiego oraz badanej instytucji*

- 1) Proszę przedstawić siebie, na jakim stanowisku i gdzie obecnie Pan pracuje czy pracował?

III. DEFINICJE

⊕ 15 min. / 25 min.

Cele:

- *Opracowanie definicji kluczowych zjawisk, które będą omawiane w badaniu;*
- *Analiza znaczenia wybranych pojęć przez respondentów;*
- *Charakterystyka pojęcia bezpieczeństwa europejskiego, wraz z określeniem głównym zagrożeniem na nie.*

- 1) Jak Pana zdaniem można byłoby zdefiniować pojęcie bezpieczeństwa europejskiego i z jakich organizacji składa się jego architektura?
- 2) Co według Pana oznacza interes narodowy i co jest głównym interesem polityki Węgier?

IV. INFORMACJE O BEZPIECZEŃSTWIE EUROPEJSKIM

⊕ 25 min. / 35 min.

Cele:

- *Zebranie opinii respondentów o aktualnej sytuacji bezpieczeństwa europejskiego;*
- *Analiza zmian sytuacji bezpieczeństwa europejskiego od 2015 roku;*
- *Identyfikacja zagrożeń, które grożą bezpieczeństwu europejskiemu.*

- 1) Czy Pana zdaniem Europa jest bezpieczna?

- 2) Według Pana jakie zagrożenia wpływają negatywnie na bezpieczeństwo europejskie?
- 3) Według Pana w jaki sposób system bezpieczeństwa europejskiego przeciwstawia się tym zagrożeniom?
- 4) Czy dalsza integracja w ramach UE umożliwia przeciwstawianie się tym zagrożeniom? Jak tak to w jaki sposób?
- 5) Pytania dotyczące polityki Federacji Rosyjskiej i polityki energetycznej Węgier:
  - a. Czy polityka Federacji Rosyjskiej wpływa pozytywnie czy negatywnie na bezpieczeństwo europejskie i dlaczego?
  - b. Jakie zagrożenia i wyzwania kryją się w polityce Federacji Rosyjskiej względem Węgier?
  - c. Czy w przyszłości jest możliwość pogłębienia współpracy UE i Rosji? Jak tak to w jakiej dziedzinie?
  - d. Jak wpływa węgierska polityka dywersyfikacyjna na bezpieczeństwo europejskie?
- 6) Pytania dotyczące polityki USA:
  - a. Czy obecne stosunki UE z USA wpływają pozytywnie czy negatywnie na poziom bezpieczeństwa Węgier i dlaczego?
  - b. Czy Europa w razie rozpadu NATO byłaby w stanie utrzymać bezpieczeństwo?
  - c. Jaki wpływ na bezpieczeństwo ma obecność amerykańskich wojsk w Polsce? Czy obecność sił amerykańskich ma wpływ na suwerenność państwa?
  - d. Czy jest potrzeba zwiększenia liczby wojsk amerykańskich w Europie?
- 7) Czy Pana zdaniem obecna sytuacja na arenie międzynarodowej może być impulsem do wybuchu konfliktu zbrojnego między państwami? Czy obecnie możemy mówić o nowej zimnej wojnie?

V. INFORMACJE W PŁYWU POLSKIEJ POLITYKI OBRONNEJ NA BEZPIECZEŃSTWO EUROPEJSKIE

⌚ 30 min. / 45 min.

Cele:

- *Zebranie opinii respondentów o wpływie Węgier na bezpieczeństwo europejskie*
  - *Analiza możliwości współpracy polsko-węgierskiej na rzecz bezpieczeństwa militarnego*
- 1) Jak ocenia Pan rolę Węgier w systemie bezpieczeństwa europejskiego? Czy wpływa ona pozytywnie na bezpieczeństwo europejskie? Dlaczego?
  - 2) Czy Pana zdaniem istnieje możliwość współpracy polsko-węgierskiej w dziedzinie bezpieczeństwa? Jeśli tak, jak może ona wyglądać?
  - 3) W jaki sposób Grupa Wyszehradzka mogłaby w większym stopniu wpływać na bezpieczeństwo europejskie? Czy jest potrzeba poszerzania współpracy? Czy jest możliwość dalszego rozwoju instytucjonalizmu organizacji?

KONIEC

Warszawa 19.04.2020

SCENARIUSZ BADAŃ IDI

W GRUPIE Ekspertów polityki bezpieczeństwa Polski

Badania realizowane w ramach projektu:

„Polska i Węgry w systemie bezpieczeństwa europejskiego”

METODA:

Indywidualne wywiady pogłębione (IDI) w grupie pracowników instytucji badawczych, dyplomatów i pracowników ministerstw, czas trwania wywiadu ok. 90 min. każdy.

Poznanie opinii ekspertów na temat polityki zagranicznej Polski oraz bezpieczeństwa europejskiego, a w szczególności:

- oceny obecnej polityki zagranicznej w regionie;
- oceny priorytetów strategii oraz rozwoju koncepcji polityki państw na rzecz bezpieczeństwa w regionie i Europie;
- oceny przydatności strategii oraz koncepcji polityki zagranicznej Polski w realiach społeczności międzynarodowej, wśród ekspertów i pracowników dyplomacji;
- oceny efektywności projektów rozwijania potencjału politycznego Polski;
- opinie na temat współczesnej sytuacji politycznej w kraju, a także ich wpływ na bezpieczeństwo europejskie;
- oceny efektywności polityki zagranicznej Polski i jej roli na bezpieczeństwo europejskie;
- oceny efektywności polityki zagranicznej Polski na arenie międzynarodowej.

VI. WPROWADZENIE

⌚ 5 min.

- *przedstawienie doktoranta oraz cele badania – zebranie informacji na temat Polski w systemie bezpieczeństwa europejskiego;*
- *prośba o zgodę na nagrywanie wywiadu na dyktafon.*

VII. WSTĘP – Informacje o instytucji i ekspercie

⌚ 5 min. / 10 min.

Cele:

- *zebranie podstawowych informacji na temat polityki zagranicznej, bezpieczeństwa europejskiego oraz badanej instytucji.*

- 1) Proszę przedstawić siebie, na jakim stanowisku i gdzie obecnie Pan pracuje czy pracował?

VIII. DEFINICJE

⌚ 15 min. / 25 min.

Cele:

- *Opracowanie definicji kluczowych zjawisk, które będą omawiane w badaniu;*
- *Analiza znaczenia wybranych pojęć przez respondentów;*
- *Charakterystyka pojęcia bezpieczeństwa europejskiego, wraz z określeniem głównym zagrożeniem na nie.*

- 1) Jak Pana zdaniem można byłoby zdefiniować pojęcie bezpieczeństwa europejskiego i z jakich organizacji składa się jego architektura?
- 2) Co według Pana oznacza interes narodowy i co jest głównym interesem polityki Polski?

IX. INFORMACJE O BEZPIECZEŃSTWIE EUROPEJSKIM

⌚ 25 min. / 35 min.

Cele:

- *Zebranie opinii respondentów o aktualnej sytuacji bezpieczeństwa europejskiego;*
- *Analiza zmian sytuacji bezpieczeństwa europejskiego od 2015 roku;*
- *Identyfikacja zagrożeń, które grożą bezpieczeństwu europejskiemu.*

- 1) Czy Pana zdaniem Europa jest bezpieczna?

- 2) Według Pana jakie zagrożenia wpływają negatywnie na bezpieczeństwo europejskie?
- 3) Według Pana w jaki sposób system bezpieczeństwa europejskiego przeciwstawia się tym zagrożeniom?
- 4) Czy dalsza integracja w ramach UE umożliwia przeciwstawianie się tym zagrożeniom? Jak tak to w jaki sposób?
- 5) Pytania dotyczące polityki Federacji Rosyjskiej i polityki energetycznej Polski:
  - e. Czy polityka Federacji Rosyjskiej wpływa pozytywnie czy negatywnie na bezpieczeństwo europejskie i dlaczego?
  - f. Jakie zagrożenia i wyzwania kryją się w polityce Federacji Rosyjskiej względem Polski?
  - g. Czy w przyszłości jest możliwość pogłębienia współpracy UE i Rosji? Jak tak to w jakiej dziedzinie?
  - h. Jak wpływa Polska polityka dywersyfikacyjna na bezpieczeństwo europejskie?
- 6) Pytania dotyczące polityki USA:
  - e. Czy obecne stosunki UE z USA wpływają pozytywnie czy negatywnie na poziom bezpieczeństwa Węgier i dlaczego?
  - f. Czy Europa w razie rozpadu NATO byłaby w stanie utrzymać bezpieczeństwo?
  - g. Jaki wpływ na bezpieczeństwo ma obecność amerykańskich wojsk w Polsce?
  - h. Czy zwiększenie liczby wojsk amerykańskich w Europie jest potrzebne?
- 7) Czy Pana zdaniem obecna sytuacja na arenie międzynarodowej może być impulsem do wybuchu konfliktu zbrojnego między państwami? Czy obecnie możemy mówić o nowej zimnej wojnie?

X. INFORMACJE W PŁYWU POLSKIEJ POLITYKI OBRONNEJ NA BEZPIECZEŃSTWO EUROPEJSKIE

⊕ 30 min. / 45 min.

Cele:

- *Zebranie opinii respondentów o wpływie Węgier na bezpieczeństwo europejskie;*

- *Analiza możliwości współpracy polsko-węgierskiej na rzecz bezpieczeństwa militarnego.*
- 1) Jak ocenia Pan rolę Polski w systemie bezpieczeństwa europejskiego? Czy wpływa ona pozytywnie na bezpieczeństwo europejskie? Dlaczego?
  - 2) Czy Pana zdaniem istnieje możliwość współpracy polsko-węgierskiej w dziedzinie bezpieczeństwa? Jeśli tak, jak może ona wyglądać?
  - 3) W jaki sposób Grupa Wyszehradzka mogłaby w większym stopniu wpływać na bezpieczeństwo europejskie? Czy jest potrzeba poszerzania współpracy? Czy jest możliwość dalszego rozwoju instytucjonalizmu organizacji?

KONIEC

Załącznik 11. Tabela podsumowująca odpowiedzi ekspertów z Polski

	Wywiad nr 1	Wywiad nr 2	Wywiad nr 3	Wywiad nr 4
1. Architektura systemu bezpieczeństwa europejskiego (organizacje międzynarodowe)	UE, NATO.	ONZ, NATO, UE, OBWE.	NATO, UE, potencjał narodowy wraz z inicjatywami integracyjnymi w nim V4 i Trójmorze.	ONZ, OBWE bezpieczeństwo zbiorowe (organizacje te mało skutecznie przeciwstawiają się zagrożeniom) a NATO, UE wspierają bezpieczeństwo zbiorowe.
2. Obszar bezpieczeństwa europejskiego	Kontynent Europejski	Obszar Europy i sąsiadujących regionów, które wpływają na kontynent europejski.	Obszar Europy i sąsiadujących regionów, które wpływają na kontynent europejski.	Państwa europejskie.
3. Czy Europa jest bezpieczna?	Nie.	Tak, chociaż z wątpliwościami.	Od 2014 roku Europa jest w fazie permanentnego i wielopostaciowego kryzysu.	Nigdy nie ma 100% bezpieczeństwa, i nigdy nie ma totalnego braku bezpieczeństwa. Europa jest bardziej bezpieczna niż kiedykolwiek w swojej historii. Istnieje wiele zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych.
4. Zagrożenia i wyzwania dla systemu bezpieczeństwa europejskiego	Napięcia polityczne i ekonomiczne, zamachy terrorystyczne, nadużywanie siły politycznej, militarnej, gospodarczej; ingerencje innych państw w sprawy wewnętrzne państw, manipulacja ludzką świadomością.	Kryzys migracyjny, pandemia, polityka Prezydenta Trumpa, destrukcyjna polityka Polski i Węgier na strukturę bezpieczeństwa europejskiego, brexit, osłabienie UE, działania hybrydowe prowadzone przez Rosję, agresja na Ukrainę, zagrożenia związane ze zmianami klimatycznymi, zagrożenia w dostawie energii.	Klimatyczno-energetyczne, pandemiczne skutki zdrowotne i gospodarczo finansowe, uchodźstwo, migracja, podział Unii Europejskiej, ksenofobie, radykalizacja organizacji nacjonalistycznych, cyberzagrożenia, wojna informacyjna (dezinformacja), wojna hybrydowa inspirowana militarystką rosyjską.	Nieimperialistyczna polityka Rosji (szantaż, prowokacje, ingerencja w sprawy wewnętrzne, ćwiczenia wojskowe i straszenia nuklearne), zagrożenia cybernetyczne, zagrożenie terroryzmem międzynarodowym, zagrożeniem wewnętrznym dla Europy jest Rosja, marginalizacja w świecie jak supermocarstwem stają się Chiny i rywalizacja z USA może stanowić konflikt globalny.

<p>5. Możliwość przeciwstawienia się zagrożeniom przez system bezpieczeństwa europejskiego.</p>	<p>Ostatnie 6 lat wykazały słabość i brak spójności UE. Brakuje podejmowania wspólnych decyzji oraz wsólnego działania.</p>	<p>Jest potrzeba wypracowania spójnej i efektywnej strategii dla całej organizacji.</p>	<p>Potrzeba określenia zasad solidarności narodów europejskich w proporcjonalnym partycypowaniu w kosztach utrzymania bezpieczeństwa, uwzględniając warianty sytuacyjne w następstwie: (1) postępującej redukcji obecności US Army na terytorium europejskim, (2) wyprowadzenie z Europy wszystkich sił US Army.</p>	<p>Odpowiada NATO od 2014 roku na zagrożenia ze strony neoimperialnej polityki Rosji. Uznanie przez NATO domeny cyberprzestrzeni jako obszar operacyjny. UE jest aktywne w sferze pozamilitarnej. Rozwój współpracy między NATO a UE. NATO zbiorowa obrona, UE różnorodna integracja a zbiorowa obrona jako opcja.</p>
<p>6. Czy dalsza integracja UE umożliwia przeciwstawianie się zagrożeniom?</p>	<p>Nie, UE nigdy nie stanie się drugimi Stanami Zjednoczonymi ze względu na spory między członkami.</p>	<p>Tak, UE poza integracją prawną, gospodarczą, powinna się bardziej integrować. Pomysł o wspólnych podatkach i wspólnej armii też są dobrymi pomysłami.</p>	<p>Tak, gdy do niego nie dojdzie będzie podział na dwa regiony: „Twardy rdzeń Europy”, „próżnia bezpieczeństwa europejskiego”</p>	<p>Integracja powinna być pogłębiana, ale stoi na początkowej drodze. Ale w chwili obecnej UE nie jest gotowa przeciwstawić się zagrożeniom militarnym jak NATO. UE przygotowuje się na walkę z terroryzmem. UE posiada potęgę cywilizacyjną gospodarczą, kulturową i to może stanowić w przyszłości potencjał do tworzenia i dążenia mocarstwowe.</p>
<p>7. Najważniejszy interes narodowy Polski</p>	<p>Od dołączenia się do UE występują dwie płaszczyzny interesów: narodowy i ogólnoeuropejski. Przeciwdziałanie niekontrolowanemu napływu ludności spoza UE, utrzymanie tradycji i wartości u podstaw tworzenia UE i państw.</p>	<p>A właściwie funkcjonowanie państwa zawiera w sobie bezpieczeństwo i dobrobyt, stały rozwój.</p>	<p>Możliwości artykułowania w przestrzeni międzynarodowej racji stanu państwa w rozumieniu równoprawnego podmiotu oraz potrzeby kształtowania świadomości narodowej wszystkich środowisk społeczno-zawodowych, zwłaszcza poczucia odpowiedzialności za ochronę wartości</p>	<p>Niepodległość, suwerenność, integralność terytorialna, dobrobyt, wolność indywidualna, demokracja, solidarność, pokój i dobre stosunki z państwami, integracja.</p>

			kulturowych, zwłaszcza całego dobrostanu materialnego i duchowego.	
8. Jak wpływa polityka Federacji Rosyjskiej na bezpieczeństwo europejskie?	Negatywnie.	Negatywnie.	Negatywnie, osłabia poczucie znaczenia UE.	Negatywnie.
9. W jakim wymiarze stanowi zagrożenie, wyzwanie polityka FR na Polskę?	Negatywnie na polską gospodarkę, dezawuuje międzynarodowe działania polskiej władzy.	Dla Polski działania na Ukrainie są wzorem na możliwość oddziaływania na suwerenne państwo przez Rosję. Bliskość Rosji, obwód Kaliningradzki i wyścig zbrojenia wpływa negatywnie na bezpieczeństwo militarne.	Polska jest obiektem oddziaływań dezinformacyjnych przebiegających na polu dyplomatycznym, kulturowym – zwłaszcza w kwestiach tzw. polityki historycznej.	Militarne zagrożenia, zagrożenia cybernetyczne nie zmierzające przeciwko potencjału militarnemu lecz demokratyczny system. Rosyjska cyberwojna przeciwko demokracji. Korzystanie z miękkiej siły do osłabienia demokracji na świecie w szczególności UE i NATO.
10. Możliwość współpracy Rosji z UE?	Raczej wątpliwe, natomiast potrzeba jest dołączenia FR do systemu bezpieczeństwa europejskiego.	Jest potrzeba pogłębienia współpracy, ponieważ to wyklucza agresji militarnej ze strony Rosji. Pierwszym krokiem byłoby zrozumienie i wzajemne poszanowanie stron.	Konieczna jest współpraca w dziedzinach: klimatyczno-energetycznej, przeciwdziałaniu zagrożeniom pandemicznym, rozwijaniu infrastruktury komunikacyjnej, proliferacji broni jądrowej oraz rozwiązywania kwestii uchodźco-migracyjnych.	Nie jest przy obecnym stanowisku FR możliwe, z wyjątkiem współpracy ze społeczeństwem czy w pewnych sektorach gospodarki. Nie ma ramowych programów współpracy między UE-FR. Jedynie jest możliwe po zachodzących zmianach w FR większa liberalizacja, demokracja w Moskwie.
11. Wpływ dążeń dywersyfikacyjnych Polski na bezpieczeństwo europejskie?	Polska polityka dywersyfikacyjna wpływa pozytywnie na bezpieczeństwo europejskie.	Polska polityka dywersyfikacyjna wpływa pozytywnie na bezpieczeństwo europejskie.	Pozytywnie wpływa w szczególności po realizacji projektów Trójmorza na ten region.	Dobrze wpływa, Polski wkład jest istotny. Nie może być jedynie dywersyfikacji gazu i ropy tylko lecz nowych technologii w produkcji energii elektrycznej. Negatywna jest dywersyfikacja jedynie od Rosji.

12. Wpływ Nord Stream II na europejskie bezpieczeństwo	Negatywny.	Brak odpowiedzi.	Racjonalnie przygotowane i realizowane nie powinno eskalować napięcia militarnego.	Negatywny.
13. Czy stosunki UE-USA wpływają pozytywnie na bezpieczeństwo Polski?	Nie wpływa pozytywnie na bezpieczeństwo Polski.	Negatywnie wpływają, wynika to z polityki prezydenta Trumpa. Polityka Trumpa wobec sojuszu, Francji i brexit wpływa negatywnie na bezpieczeństwo Europy i Polski.	Nieprzewidywalność administracji prezydenta Trumpa w sprawach bezpieczeństwa globalnego i regionalnego osłabia wiarygodność Traktatu Waszyngtońskiego. Narzucenie krajom UE zasad polityki transakcyjnej w kwestiach bezpieczeństwa narusza zasadę partnerstwa i jest odczytywane jako forma ingerencji w suwerenność państwową.	Im więcej współpracy tym lepiej dla członków UE. Obecne stosunki ekonomiczne są złe na tle historycznym oraz przez wojny gospodarcze. Stosunki wojskowe i cybernetyczne są na tym samym stopniu co wcześniej.
14. Czy Europa w razie rozpadu NATO miałaby możliwość utrzymać bezpieczeństwo?	Europa nie posiada alternatywnego systemu dla NATO, w razie rozpadu poziom bezpieczeństwa europejskiego drastycznie spadnie.	Nie.	Skutkowałoby to podział względem położenia geopolitycznego na niechciane strefy wpływów podobnej do okresu zimnej wojny.	Ma Europa do tego potencjał. UE ma zbliżony potencjał do USA nawet większy w niektórych dziedzinach. Mogłaby stworzyć supermocarstwo militarne, natomiast bez głębokiej integracji nie byłoby możliwe wraz z odstraszaniem nuklearnym.
15. Jak wpływa obecność amerykańskich wojsk w Polsce na bezpieczeństwo Polski.	Pozytywnie wpływa na potencjał militarny, negatywnie wpływa na potencjał narodowy.	Pozytywnie wpływa na bezpieczeństwo Polski i regionu.	Stała obecność US Army jest ważnym elementem wpływającym na paritet bezpieczeństwa europejskiego.	Jest to wpływ pozytywny. Obecność wojsk amerykańskich głównie w Polsce, ale też istotny jest wkład w wielonarodowych jednostkach w ramach NATO.
16. Czy jest potrzeba zwiększenia obecności sił sojuszniczych w Polsce?	Wraz ze wzrostem liczby żołnierzy amerykańskich wzrasta napięcie ze strony Rosji.	Wraz ze wzrostem liczby żołnierzy amerykańskich wzrasta napięcie ze strony Rosji.	Nie	Dobrze byłoby wzmocnić obecność amerykańską. Nie liczba jest najważniejsza lecz możliwość jednostki.

17. Czy jest możliwy wybuch konfliktu zbrojnego między państwami w Europie?	Konflikt zbrojny nie jest opłacalny stronom, natomiast wojny gospodarcze występują.	Niestabilność w regionie wpływa na wzrost prawdopodobieństwa konfliktu zbrojnego w Europie.	Nie.	Jest małe. Nie zostały wygaszone źródła konfliktów na Bałkanach.
19. Jakie zagrożenia kryją się w polskiej polityce zagranicznej w stosunku do państw europejskich?	Polska prowadzi stanowczą politykę w Europie, co wpływa pozytywnie na interesy narodowe chociażby w przypadku nieprzyjęcia masowo migrantów. Natomiast amerykofilia i rusofobia przynoszą Polsce niekorzyści w systemie.	Słaba współpraca Polski z państwami europejskimi w wymiarze unijnym i dwustronnym.	Od 2015 roku wpływ polityki obronnej Polski na bezpieczeństwo europejskie maleje, co potwierdzają dokumenty rangi: strategię i doktryny.	Polska pośrednio wzmacnia system bezpieczeństwa europejskiego. Im silniejsze NATO i UE tym bardziej mogą wspierać ONZ i OBWE. Polska czyni to popierając inicjatywy w ramach UE. Polska jest aktywna w NATO ale powinna robić więcej wzmacniając swoje siły morskie. Polska robi wiele dla wzrostu potencjału sił powietrznych, lądowych mniej na morskie i kosmiczne a także dalej rozwijać siły cybernetyczne. Polska ma możliwość do dołączenia się do programu Nuclear Sharing w ramach NATO.
20. Czy jest możliwe pogłębienie współpracy polsko-węgierskiej i w jakich płaszczyznach?	Tak, w kontekście politycznym, gospodarczym i militarnym, w szczególności w celu obrony własnych interesów.	Jest w kontekście V4 i Trójmorza, Unii Europejskiej i NATO, natomiast sojusz przeciwko rdzeniowi europejskiemu (Francja, Włochy) nie wpływa pozytywnie na bezpieczeństwo. Powinniśmy działać już w istniejących instytucjach.	Tak ze względu na tradycję historyczną sięgającą aż do czasów jagiellońskich. W szczególności ta współpraca może odbyć w ramach już funkcjonujących elementów architektury bezpieczeństwa europejskiego (NATO, UE). Np. przeciwdziałanie cyberzagrożeniom, rozpoznanie zagrożeń hybrydowych, nowa myśl	Współpraca w ramach wielostronnych struktur w ramach UE i NATO. Mogą wspólne popierać różne projekty i decyzje. Stacjonowanie sił nawet niewielkich mogłoby być płaszczyzną współpracy. Niewielkie siły węgierskie w Polsce i polskie na Węgrzech. Rozwój kompetencji współpracy nawet w ramach znajomości języka mogłoby stanowić

			logistyczna i technologie wojskowe.	dobry kierunek współpracy polsko-węgierskiej jako inwestycja w przyszłości.
21. W jaki sposób V4 mogłoby w większym stopniu wpływać na bezpieczeństwo europejskie?	V4 może skutecznie blokować wiele szkodliwych z punktu widzenia bezpieczeństwa i gospodarek narodowych inicjatyw UE. Natomiast nie ma potrzeby w chwili obecnej rozbudowy instytucjonalizmu współpracy, które mogłyby zaszkodzić rozwojowi V4 i negatywnie wpływać na relacje międzypaństwowe.	V4 odżyło politycznie, a także za pomocą grup bojowych kraje te pozytywnie wpływają na bezpieczeństwo.	V4 nie stanowi monolit polityczny. Brakuje praktycznych rozwiązań służących umacnianiu wspólnego bezpieczeństwa europejskiego.	sojusz militarny V4 byłby słaby. Polityczno-wojskowy mógłby sojusz mieć w przyszłości negatywny wpływ i na pewno nie jako alternatywa na UE czy NATO. Będąc wschodnią flanką jest możliwość jej pogłębienia, jest to bardziej historyczne podejście niż współczesne. Poszerzenie współpracy państw wschodniej flanki jest możliwe lecz nie wolno tworzyć przeciwstawną siłę na Europę Zachodnią.

Źródło: opracowanie własne.

Załącznik 12. Tabela podsumowująca odpowiedzi ekspertów z Węgier

	Wywiad nr 1	Wywiad nr 2
1. Architektura systemu bezpieczeństwa europejskiego (organizacje międzynarodowe)	ONZ, NATO, UE, OBWE.	NATO, UE, OBWE, ONZ, Rada Europy.
2. Obszar bezpieczeństwa europejskiego	Między Atlantykiem a Uralem, wraz z regionem MENA (Bliski Wschód i Północna Afryka).	Między Atlantykiem a Uralem wraz z trzema krajami Kaukaskimi.
3. Czy Europa jest bezpieczna?	Pod względem gospodarczym i militarnym Tak, natomiast z przyczyn koronawirusa pod względem epidemiologicznym nie.	Tak.
4. Zagrożenia i wyzwania dla systemu bezpieczeństwa europejskiego	Nielegalna migracja, terroryzm, epidemie, polityka Trumpa, spory wewnętrzne, sytuacja na Bliskim Wschodzie, ekspansywna polityka Rosji, wyzwania związane z zanieczyszczeniem środowiska.	Niestabilność w regionach sąsiadujących (Ukraina, Kaukaz, Turcja i Bliski Wschód, Afryka Północna), zagrożenia cybernetyczne i hybrydowe (wywodzące z Rosji), FR posiada strategię w celu podziału stabilności i integracji systemu bezpieczeństwa europejskiego, strategiczna rywalizacja między Rosją a USA (INF), uzbrojenie obwodu Kaliningradzkiego, sytuacja na Ukrainie i agresja ze strony FR, kryzys gospodarczy z przyczyn pandemii koronawirusa, uzależnienie energetyczne od gazu ziemnego z Rosji.
5. Możliwość przeciwstawienia się zagrożeniom przez system bezpieczeństwa europejskiego.	Wolno, często za wolno co wynika z sporów wewnętrznych państw członkowskich i z rozbudowanej biurokracji. Największy problem stanowi to, że państwa narodowe jak nie mają to w własnym interesie nie chcą pozwolić by Unia wtrącała się do spraw wewnętrznych.	Wolno i częściowo. UE jest niekończącą integracją. Jedynie na kryzys gospodarczy w 2009 roku mogła dobrze odpowiedzieć dzięki strefie euro i silnej gospodarce niemieckiej. Brakuje wspólnej polityki migracyjnej, ochrony granicy i jej obrony. Wraz z NATO jest trochę w lepszej sytuacji.
6. Czy dalsza integracja UE umożliwia przeciwstawianie się zagrożeniom?	Gdyby państwa narodowe zgodziłyby na integrację i zrzekałyby się częściowej suwerenności, to tak. Raczej nie ma możliwości dalszej integracji. Także brexit i brak gotowości państw bałkańskich do politycznej integracji nie sprzyja jej.	Wraz z głębszą integracją skuteczniej i efektywniej mogą reagować. Tutaj przykładami są federalne państwa, natomiast Unia z państwami narodowymi nie ma silnej możliwości. Potrzeba jest wspólnej polityki zagranicznej, monetarnej i wojskowej. 27 państw członkowskich nie jest gotowych na to.
7. Najważniejszy interes narodowy Węgier	Główne interesy wyznaczają poszczególne strategie bezpieczeństwa; narodowe jak resortowe i sektorowe.	Utrzymanie bezpieczeństwa we wszystkich kategoriach przedmiotowych a w szczególności stabilności państwa.

8. Jak wpływa polityka Federacji Rosyjskiej na bezpieczeństwo europejskie?	Negatywnie. Dla Polski i państw Bałtyckich Rosja jest zagrożeniem, natomiast dla innych państw UE nie jest uznana jako zagrożenie. Brak jednoznacznego stanowiska wobec Rosji w Europie.	Negatywnie, ponieważ interesem FR jest by zachodni sąsiedzi byli słabsi i nad którymi może rozszerzyć swoją strefę wpływu.
9. W jakim wymiarze stanowi zagrożenie, wyzwanie polityka FR dla Węgier?	W mniejszym stopniu. Z przyczyn tego, że geopolitycznie Węgry są między neutralną Austrią i strefą starcia Ukrainą wraz z małą liczbą amerykańskich sił na Węgrzech. Rosja nie stanowi poważne zagrożenie militarne dla kraju wręcz przeciwnie Węgry posiadają dobre stosunki z Rosją.	Węgry nie są potencjalnym celem dla polityki Federacji Rosyjskiej, ponieważ nie ma rosyjskiej mniejszości na Węgrzech. Nie występuje negatywne postawienie przeciwko Rosji jak to wygląda w państwach Bałtyckich. Mimo tego jest strategiczne uzależnienie energetyczne (gaz ziemny, energia nuklearna PAKS II). Jest działalność wywiadu rosyjskiego na Węgrzech, dezinformacja rosyjska umiarkowanie oddziaływyuje na Węgrzy. Destabilizacja Ukrainy przez Rosję wpływa negatywnie na mniejszość węgierską.
10. Możliwość współpracy Rosji z UE?	Zależy to od stosunków USA-Rosja, wspólnie nie jest w interesie ścisła współpraca między UE i Rosja lecz z poszczególnymi państwami współpraca może być pogłębiona.	Współpraca w wymiarze energetycznym. Współcześnie natomiast występuje niechęć do Rosji. Rosja mogłoby być rynkiem dla UE.
11. Wpływ dążeń dywersyfikacyjnych Węgier na bezpieczeństwo europejskie?	Z przyczyn potencjału Węgier, kraj ten nie stanowi poważny element bezpieczeństwa energetycznego w systemie europejskim.	Węgry mają dążenia dywersyfikacyjne natomiast występują pytania skąd będzie pochodził gaz ziemny. PAKS II jest ryzykiem dla bezpieczeństwa Węgier. Kredyt brany z FR i budowa PAKS II przez Rosję stanowi duże ryzyko dla bezpieczeństwa Węgier i Europy.
12. Wpływ Nord Stream II na bezpieczeństwo europejskie	Brak odpowiedzi.	Jest możliwością dla bezpieczeństwa europejskiego, ponieważ gaz jest potrzebne dla rynku europejskiego.
13. Czy stosunki UE-USA wpływają pozytywnie na bezpieczeństwo Węgier?	Nie wpływa w szczególności na bezpieczeństwo Węgier. Negatywnie wpływa w razie gdy konkurencja gospodarcza między USA i UE nasila się skutkując obniżenie produkcji w Europie co może mieć wpływ także na Węgry.	Negatywnie wyglądają stosunki USA i UE, który wynika między innymi z polityki Trumpa. Przede wszystkim gospodarczo jest odczuwalna ta rywalizacja.
14. Czy Europa w razie rozpadu NATO miałaby możliwość utrzymanie bezpieczeństwa?	Nie, natomiast nie myślę, że NATO się rozpadnie.	Nie, w przyszłości jest to możliwe jak powstanie autonomia bezpieczeństwa europejskiego. Dopiero w latach 30-40 XXI wieku jest to możliwa.

15. Jak wpływa obecność amerykańskich wojsk w Polsce na bezpieczeństwo Węgier.	Występuje ambiwalencja, wraz z wzrostem potencjału amerykańskiego w Europie, Rosja podejmie kroki w celu zwiększenia swojego potencjału.	Pozytywnie wpływa, odstrasza przeciwników, mimo tego nie myślę, że Rosja stanowi zagrożenie dla Europy.
16. Czy jest potrzeba zwiększenia obecności sił sojuszniczych /na Węgrzech?	Nie, ma potrzeby zwiększenia sił NATO na Węgrzech.	Nie ma potrzeby, natomiast może wystąpić taka potrzeba.
17. Czy jest możliwy wybuch konfliktu zbrojnego między państwami w Europie?	Nie.	Nie, natomiast możliwość wybuchu wojny jest możliwe. Nie występuje współczesna zimna wojna, ponieważ nie ma dwóch ideologicznych przeciwnych stron i nie ma bloków.
18. Jaka jest sytuacja bezpieczeństwa militarnego Węgier	Węgrzy są szczególnie aktywni w udziale bezpieczeństwa militarnego w Europie i na Świecie, natomiast brak programów modernizacyjnych i rozwoju potencjału militarnego negatywnie wpłynął na potencjał narodowy. Program Zrinyi 2026 jest szansą dla potencjału militarnego. Węgry określają swoje bezpieczeństwo militarne w ramach NATO i UE.	Węgry są bezpieczne a aspekcie militarnym, nie można natomiast wykluczyć konfliktu zbrojnego.
19. Jakie zagrożenia kryją się w węgierskiej polityce zagranicznej w stosunku do państw europejskich?	Stosunki rosyjsko-węgierskie nie są zagrożeniami. Z przyczyn geopolitycznych więzi gospodarcze są niezbędne z Rosją dla Węgier.	Węgierska polityka częściowo jest przeciwko działaniom i decyzjom państw europejskich w integracji UE. Stosunki węgiersko-rosyjskie stanowią natomiast mniejsze zagrożenie dla bezpieczeństwa państw europejskich.
20. Czy jest możliwe pogłębienie współpracy polsko-węgierskiej i w jakich płaszczyznach?	Pod względem ilościowym i jakościowym Polska przewyższa potencjał węgierski. Dlatego współpraca w ramach przemysłu obronnego jest niezbędna, natomiast wspólne wrogie stanowisko wobec UE nie jest w interesie narodowym.	W chwili obecnej jedynie na poziomie politycznym można zauważyć współpracy dwustronnej natomiast współpraca między tymi państwami występuje w ramach organizacji międzynarodowych i sojuszu Północnoatlantyckiego.
21. W jaki sposób V4 mogłoby w większym stopniu wpływać na bezpieczeństwo europejskie?	V4 jest stale zmieniającą się współpracą posiadając wspólne i całkowicie sprzeczne interesy. Przede wszystkim jest potrzeba pogłębienia współpracy gospodarczej.	W obecnej sytuacji nie wyobrażam, żeby V4 miało wpływać w znaczący sposób na bezpieczeństwo europejskie. Są oczywiście próby aby państwa te razem współpracowały, ale są one próbami i obietnicami nie realnymi współpracami.

Źródło: opracowanie własne.